

ਸ਼ੁਭ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਣਾ

ਬਾਈਬਲ ਖਾਠ #4

- III. ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ (ਚੱਲਦਾ)।
- ਸ. ਯਿਸੂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਚੇਲੇ (ਯਹੂਦੀਆ ਵਿਚ) (ਯੂਹੰਨਾ 1:35-51)।
  - ਹ. ਯਿਸੂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮੋਅਜਜ਼ਾ (ਕਾਨਾ ਗਲੀਲ ਵਿਚ) (ਯੂਹੰਨਾ 2: 1-11)।
  - ਕ. ਕਫ਼ਰਨਹੂਮ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਟਿਕਾਣਾ (ਗਲੀਲ ਵਿਚ) (ਯੂਹੰਨਾ 2: 12)।
- IV. ਪਹਿਲੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਸਾਹ ਤਕ।¹
- ੳ. ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਸਾਹ।
    - 1. ਹੈਕਲ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਕਰਨਾ (ਯੂਹੰਨਾ 2: 13-25)।
    - 2. ਨਿਕੁਦੇਮਸ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣਾ (ਯੂਹੰਨਾ 3: 1-21)।
  - ਅ. ਯਹੂਦੀਆ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਸੇਵਕਾਈ (ਅਤੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ) (ਯੂਹੰਨਾ 3:22-36)।

ਜਾਣ ਪਛਾਣ

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਪਾਠ ਵਿਚ, ਅਸੀਂ ਯਿਸੂ ਦੀ ਲੋਕ ਸੇਵਕਾਈ ਦੀਆਂ ਕਈ ‘ਪਹਿਲੀਆਂ’ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੇਖੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਪਾਠ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ।

ਮਸੀਹ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ‘ਗੁਮਨਾਮੀ ਦਾ ਕਾਲ’ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਸਹਿਦਾਰੀ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਲੋਕ ਸੇਵਕਾਈ ਦੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਅਦ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗਲੀਲ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਯੂਹੰਨਾ ਸਾਨੂੰ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦ ਉਹ ਘੱਟ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ।

ਪਹਿਲੇ ਚੇਲੇ (ਯੂਹੰਨਾ 1:35-51)

‘ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ!’ ਪਾਠ ਯਿਸੂ ਬਾਰੇ ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਗਵਾਹੀ ਕਿ ‘ਵੇਖੋ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਲੇਲਾ, ਜੋ ਜਗਤ ਦਾ ਪਾਪ ਚੁੱਕ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ’ (ਆਇਤ 29) ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਯੂਹੰਨਾ ਆਪਣੇ ਦੋ ਚੇਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਊਨ ਪਤਰਸ ਦਾ ਭਰਾ ਅੰਦ੍ਰਿਆਸ ਸੀ (ਆਇਤ 40)। ਦੂਜਾ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਇੰਜੀਲ ਦਾ ਚੌਥਾ ਲੇਖਕ ਯੂਹੰਨਾ ਸੀ।² ਕਿਸੇ ਕਾਰਣ ਯੂਹੰਨਾ ਆਪਣਾ ਨਾਂਅ ਦੇਣੋਂ ਝਕਦਾ ਸੀ।³

ਯਿਸੂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਿਆਂ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨੇ ਫਿਰ ਆਖਿਆ, ‘ਵੇਖੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਲੇਲਾ’ (ਆਇਤ 36)। ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਚੇਲੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਮਗਰ ਹੋ ਤੁਰੇ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਦਿਨ ਕੱਟਿਆ (ਆਇਤਾਂ 37-39)। ਬਾਈਬਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੋ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ‘ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ’ (ਆਇਤ 39) ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਯੂਹੰਨਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਯਹੂਦੀ ਗਣਨਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮ ਦੇ

4 ਵਜੇ ਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ।⁴ ਜੇ ਉਸਨੇ ਰੋਮੀ ਗਣਨਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਹ 10 ਵਜੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ।⁵ ਇਹ ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਇਹ ਅਨਾਮ ਚੇਲਾ ਯੂਹੰਨਾ ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਅਵਸਰ ਇੰਨਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਠਾਕ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ।

ਯਿਸੂ ਨਾਲ ਕਈ ਘੰਟੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਅੰਦ੍ਰਿਆਸ ਆਪਣੇ ਭਾਈ ਸ਼ਿਮਉਨ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਕੋਲ ਲਿਆਇਆ (ਆਇਤਾਂ 40-42)। ਅੰਦ੍ਰਿਆਸ ਦੀ ਇਕ ਖੂਬੀ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਕੋਲ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 6:8, 9; 12:20-22)। ਸ਼ਿਮਉਨ ਨੂੰ ਕਹੇ ਅੰਦ੍ਰਿਆਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਗੌਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ: ‘ਸਾਨੂੰ ਖ੍ਰਿਸਟਸ ਭਾਵ ਮਸੀਹ ਮਿਲ ਗਿਆ’ (1:41)। ਯਿਸੂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪਛਾਣਿਆ, ਜੋ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਹੈ ਸੀ (ਆਇਤਾਂ 45, 49 ਵੀ ਵੇਖੋ)।⁶

ਸ਼ਿਮਉਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੇ ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ‘ਕੈਫਾ’ ਜਾਂ ‘ਪਤਰਸ’ ਅਖਵਾਏਗਾ। ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਂ ਅਰਾਮੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸੀ, ਜਦ ਕਿ ਦੂਜਾ ਯੂਨਾਨੀ ਵਿਚ; ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ‘ਚੱਟਾਨ’ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਸ ਆਦਮੀ ਵਿਚ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਵੇਖੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿਚ ਵੇਖਦਾ ਹੈ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਗਲੀਲ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਯਿਸੂ ਨੇ ਫਿਲਿੱਪਸ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਚੇਲਾ ਸੀ। ਸ਼ਗਿਰਦੀ ਲਈ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤਕ ਮਸੀਹ ਦੀ ਇੱਕੋ ਹੀ ਪੁਕਾਰ ਹੈ, ‘ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਹੋ ਤੁਰ’ (ਆਇਤ 43)। ਫਿਲਿੱਪਸ ਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਨਥਾਨੀਏਲ ਨਾਮਕ ਆਪਣੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਲੱਭਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਕੋਲ ਲੈ ਆਇਆ (ਆਇਤਾਂ 45, 46)।

ਮਸੀਹ ਨੇ ਨਥਾਨੀਏਲ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਾਲ ਦੱਸ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਕੀਤਾ (ਆਇਤਾਂ 47-49)। ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ‘ਤੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਵੇਖੇਗਾ’ (ਆਇਤ 50)।⁷ ਅਸੀਂ ਪੱਕਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਨਥਾਨੀਏਲ ਕੌਣ ਸੀ ਪਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਵੇ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਯਿਸੂ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਰਸੂਲਾਂ ਵਿਚਲਾ ਬਰਤੁਮਈ ਹੀ ਹੈ।⁸

ਇਵੇਂ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਚੇਲਿਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਛੋਟਾ ਝੁੰਡ ਮਿਲ ਗਿਆ (ਵੇਖੋ 2:2)।⁹ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਮੁਤਾਬਿਕ ‘ਚੇਲਾ’ ਦਾ ਮੂਲ ਅਰਥ ‘ਸਿਖਿਆਰਥੀ’ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮਗਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਚੇਲੇ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਹੈ।¹⁰

ਪਹਿਲਾ ਮੋਅਜਜ਼ਾ (ਯੂਹੰਨਾ 2:1-11)

ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲੇ ਗਲੀਲ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਗਏ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ, ਉਹ ਨਾਸਰਤ ਤੋਂ ਕੁਝ ਫ਼ਾਸਲੇ ਤੇ ਨਥਾਨੀਅਲ ਦੇ ਜੱਦੀ ਸ਼ਹਿਰ (ਯੂਹੰਨਾ 21:2) ਕਾਨਾ ਗਲੀਲ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ।¹¹ ਇੱਥੇ ਉਹ ਇਕ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ (2:1, 2) ਸੀ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਬਚਾਉਣਾ ਸੀ।

ਯਿਸੂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਮਰੀਅਮ ਵੀ ਉੱਥੇ ਸੀ (ਆਇਤ 1)। ਅਗਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਦੀ ਦਾਅਵਤ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਆਇਤਾਂ 3, 5)। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਸਹੇਲੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸੀ।

ਜਸ਼ਨ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਸਮਾਨ ਮੁੱਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਲੋਕ ਸੱਦੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਆ ਗਏ ਹੋਣ। ਜੇ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਹਾਲਾਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਮਰੀਅਮ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਰਹੀ’ (ਆਇਤ 3)। ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਲਦੀ ਸੀ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਯਿਸੂ ਨੇ ਕੋਈ ਮੋਅਜਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਨਹੀਂ

ਸੀ (ਆਇਤ 11)। ਪਰ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਐਨੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਯਿਸੂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਹਿਮ ਹੈ: ‘ਬੀਬੀ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਤੈਨੂੰ ਕੀ? ਅਜੇ ਮੇਰਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ’¹² (ਆਇਤ 4)। ਉਸ ਸਮਾਜ ਵਿਚ, ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ‘ਬੀਬੀ’ ਕਹਿਣਾ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।¹³ (ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ) [ਯੂਹੰਨਾ 19:26]। ਤਾਂ ਵੀ ਮਸੀਹ ਦੀ ਗੱਲ ਕੁਝ ਝਿੜਕ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਅਰਨਸਟ ਹਾਊਜ਼ਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ‘ਮਰੀਅਮ ਨੂੰ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਜਣਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ‘ਉਹਦਾ’ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਊਜ਼ਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਥੇ ਮਸੀਹ ਦੀ ਗੱਲ ‘ਚੌਕਸ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਟੁੱਟ ਜਾਣਗੇ।’¹⁴

ਮਰੀਅਮ ਖਾਮੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਬੈਠੀ। ਉਸ ਨੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ‘ਜੇ ਕੁਝ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਹੇ, ਉਹੀ ਕਰੋ’ (ਆਇਤ 5) ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਭ ਲਈ ਵੀ ਚੰਗੀ ਸਲਾਹ ਹੈ! ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਯਿਸੂ ਨੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮੋਅਜਜ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਸਦ (ਭਲਿਆਈ ਕਰਨਾ) ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਏਗਾ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ‘ਘੜੀ’ (ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸਮਾਂ) ਛੇਤੀ ਨਹੀਂ ਆਏਗੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮੈਂ ਬਨਾਉਣ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮੋਅਜਜ਼ਾ ਕੀਤਾ (ਆਇਤਾਂ 6-10)।

ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੀ ਗੱਲ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਕ ਪੱਖ ‘ਮੈਂ’ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਅਤੇ ਆਇਤ 10 ਦੀ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਪੱਖ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ 120-180 ਗੈਲਨ ਮੈਂ ਬਣਾਈ;¹⁵ ਜੇ ਉਸ ਮੈਂ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਅਲਕੋਹਲ ਸੀ,¹⁶ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਨਿੰਦਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਕਹਾਉਤਾਂ 20:1; ਗਲਾਤੀਆਂ 5:21)। ਪਰ ਇਸ ਆਇਤ ਨਾਲ ਇਹ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।¹⁷ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (*oinos*) ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘ਮੈਂ’ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ wine ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ¹⁸ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅੰਗੂਰਾਂ ਦੇ ਰਸ ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ (ਯਸਾਯਾਹ 65:8)।

ਅਜਿਹੇ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਵਚਨ ਦੀ ਇਕ ਗੱਲ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਗੁਮਨਾਮ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚੇ ਬਗ਼ੈਰ ਯਿਸੂ ਆਪਣੀ ਰੂਹਾਨੀ ਤਾਕਤ ਵਿਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਮੋਅਜਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਸੀ!

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਨੋਖੀ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ‘ਮੋਅਜਜ਼ਾ’ ਜਾਂ ਚਮਤਕਾਰ ਆਖ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਬਾਈਬਲ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਅਲੌਕਿਕ ਕੰਮ ਲਈ ਖ਼ਾਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਤੀਹ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ *ਜ਼ਬਰਦਸਤ* ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਅਲੌਕਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਥੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਲੌਕਿਕ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਮਝਣਾ ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ।

ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਮੋਅਜਜ਼ੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਸ਼ਬਦ ‘ਨਿਸ਼ਾਨ’¹⁹ (ਆਇਤ 11) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਜੇ ਕੁਝ ਯਿਸੂ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸੀ ਕਿ ਯਿਸੂ ਸਚਮੁਚ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਆਇਆ! ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਧਿਆਨ ਦੁਆਇਆ ਕਿ ਮਸੀਹ ਨੇ ‘ਆਪਣਾ ਤੇਜ ਪਰਗਟ’ ਕੀਤਾ (ਆਇਤ 11)! ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕੰਮਾਂ

ਦਾ ਪੂਰਵ ਸੁਆਦ ਸੀ, ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਨੇ ਕਰਨੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਪਹਿਲੇ ‘ਨਿਸ਼ਾਨ’ ਦੇ ਕਾਰਣ ‘ਉਸ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕੀਤੀ’ (ਆਇਤ 11)। ਮਸੀਹਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯਕੀਨ ਵਧਿਆ!

ਕਫ਼ਰਨਾਹੂਮ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਟਿਕਾਣਾ (ਯੂਹੰਨਾ 2:12)

ਕਾਨਾ ਤੋਂ, ਯਿਸੂ ਉੱਤਰ ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਨੂੰ ਗਿਆ।²⁰ ‘ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਚੇਲੇ ਕਫ਼ਰਨਾਹੂਮ ਨੂੰ ਗਏ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਰਹੇ’ (ਆਇਤ 12)। ਪਤਰਸ ਅਤੇ ਅੰਦ੍ਰਿਆਸ ਦਾ ਜੱਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਕਫ਼ਰਨਾਹੂਮ ਬੈਤਸੈਦਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਗਲੀਲ ਦੀ ਝੀਲ ਕੰਢੇ ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਪਾਰਕ ਨਗਰ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 1:44)।²¹ ਇਹ ਨਗਰ ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੂਰਬ-ਪੱਛਮ ਹਾਈਵੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਨੇ ਯਿਸੂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਨਾ ਸੀ (ਮੱਤੀ 4:13)।

ਪਹਿਲਾ ਪਸਾਹ (ਯੂਹੰਨਾ 2:13-25)

ਯਿਸੂ ਨੇ ਪਸਾਹ ਦੇ ਪਰਬ ਵਿਚ ਭਾਗ²² ਲੈਣ ਲਈ ਕਫ਼ਰਨਾਹੂਮ ਦਾ ਆਪਣਾ ਦੌਰਾ ਛੋਟਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਯਕੀਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਯਿਸੂ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਸ ਪਰਬ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਲਈ ਹਰ ਸਾਲ ਆਉਂਦਾ ਸੀ (ਲੂਕਾ 2:41, 42), ਪਰ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਲੋਕ ਸੇਵਕਾਈ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਸਾਹ ਸੀ।²³ ਇਹ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੈਕਲ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੁੱਧ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋਈ।²⁴

ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਵੱਡੇ ਯਹੂਦੀ ਪਰਬਾਂ ਵਿਚ ਹੈਕਲ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਾਫ਼ੀ ਵਧ ਗਿਆ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2:5, 9-11)। ਹਰ ਯਹੂਦੀ ਲਈ ਅੱਧਾ ਸ਼ਾਕੇਲ ਹੈਕਲ ਦਾ ਸਲਾਨਾ ਜਜ਼ੀਆ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।²⁵ ਹੈਕਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਹ ਜਜ਼ੀਆ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਿੱਕਿਆਂ ਨਾਲ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹੈਕਲ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਦਾ ਲੈਣ ਦੇਣ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਹਰ ਯਹੂਦੀ ਨੂੰ ਪਰਬ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਖਾਸ ਪਸ਼ੂ ਬਲੀ ਲਈ ਰੱਖਣੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।²⁶ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਾਧੂ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਪਸ਼ੂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਆ ਕੇ ਪਸ਼ੂ ਖਰੀਦਣੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਹੈਕਲ ਵਿਚ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਇਹ ਵਪਾਰੀ ਗੈਰ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ।²⁷ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ-ਯਾਤਰੀਆਂ ਲਈ ਉਹ ਸੇਵਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਸ ਨੇ ਜਾਜਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਲਿਆ।

ਖੁਦਾ ਦੇ ਘਰ ਖੁਦਾ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਲਈ ਯਿਸੂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਆਮ ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਗ਼ੈਰਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਦੀ ਮੱਝੀ ਨਾ ਬਣਾਓ’ (ਆਇਤ 16ਅ)। ਪਿੱਛੋਂ, ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਮੌਕੇ ਉਸ ਨੇ ਕਹਿਣਾ ਸੀ, ‘ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਮੇਰਾ ਘਰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦਾ ਘਰ ਸਦਾਵੇਗਾ; ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨੂੰ ਡਾਕੂਆਂ ਦੀ ਖੋਹ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ’ (ਮੱਤੀ 21:13)।

ਯਿਸੂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਜਨਤਕ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਸ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ (ਮੱਤੀ 3:17; ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 7:29)। ਹੈਕਲ ਦੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਦ ਨਿਊ ਲਿਵਿੰਗ ਟ੍ਰਾਂਸਲੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਯੂਹੰਨਾ 2:18 ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਇਵੇਂ ਹੈ, ‘ਤੈਨੂੰ

ਇਹ ਸਭ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਹੈ?’ ਯਹੂਦੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ‘ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਖੁਦਾ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਿਖਾ।’

ਵੇਖ ਕੇ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਲਈ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਿਖਾਏ (ਵੇਖੋ ਆਇਤ 23), ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਮੋਅਜਜ਼ਾ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਜੀ ਉੱਠਣਾ ਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ 1:4)। ਉਸ ਨੇ ਇਵੇਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ‘ਇਸ ਹੈਕਲ ਨੂੰ ਢਾਹ ਸੁੱਟੋ²⁸ ਤਾਂ, ਮੈਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਖੜਾ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ’ (ਯੂਹੰਨਾ 2:19)। ‘ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਹੈਕਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ’ (ਆਇਤ 21), ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ (ਆਇਤ 20²⁹), ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਸੰਗਮਰਮਰ ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਬਣੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ।³⁰

ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ, ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਮੋਅਜਜ਼ੇ ਕੀਤੇ (ਆਇਤ 23)। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੀਮਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ (ਮੱਤੀ 4:23)।³¹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜਮਾਤ ਵਧਣ ਲੱਗੀ (ਯੂਹੰਨਾ 2:23), ਪਰ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 24, 25)। ਦ ਲਿਵਿੰਗ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਆਇਤ 25 ਨੂੰ ਇਵੇਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ‘ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਭਾਅ ਕਿੰਨਾ ਚੰਚਲ ਹੈ।’

ਪਹਿਲਾ ਵਿਸਤਾਰ ਸਹਿਤ ਉਪਦੇਸ਼ (ਯੂਹੰਨਾ 3:1-21)

ਜਦੋਂ ਯਿਸੂ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ ਤਾਂ, ‘ਨਿਕੁਦੇਮਸ ਨਾਮਕ ਇਕ ਮਨੁੱਖ’³² ਰਾਤ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਕੋਲ ਆਇਆ (ਆਇਤਾਂ 1, 2)। ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਕਿ ਨਿਕੁਦੇਮਸ ‘ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਇਆ’ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 19:39); ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਘਬਰਾਹਟ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।³³ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ, ਜਿਹੜੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਮੋਅਜਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਨ (2:23)। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਹੇ ਰੱਬੀ,³⁴ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਆਏ ਹੋ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜਿਹੜੇ ਤੁਸੀਂ ਵਿਖਾਲਦੇ ਹੋ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾ ਸਕਦਾ, ਜੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਹੋਵੇ’ (3:2)।

ਯਿਸੂ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਸੀ (2:24, 25), ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਨਿਕੁਦੇਮਸ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਕਿਉਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਯਹੂਦੀ ਆਗੂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਜ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਰਾਜ ਬਾਰੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚ ਪਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗਲਤਫ਼ਹਿਮੀਆਂ ਵੀ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਮਸੀਹ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ‘ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸੱਚ ਸੱਚ³⁵ ਆਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਜੇਕਰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਨਾ ਜੰਮੇ ਤਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ’ (3:3)।

ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਉਸ ਨਾਟਕੀ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਯਿਸੂ ਦਾ ਸ਼ਗਿਰਦ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਪਰ ਮਸੀਹ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸ਼ਗਿਰਦੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।³⁶ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਮਸੀਹੀ ਬਣਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਦੇ ‘ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਲਈ’ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਬਜਾਏ, ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਹਚਾ ਕਰਨ, ਤੌਬਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2:37, 38; 22:16)।³⁷

ਬਲਕਿ ਯਿਸੂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰੀਰਕ ਜਨਮ ਨਾਲ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲਦਾ ਹੋਵੇ (ਜਿਵੇਂ ਇਸਰਾਏਲ

ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ) ਇਹ ਤਾਂ ਸੁਰਗੀ ਰਾਜ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੁਰਗੀ ਨਵੇਂ ਜਨਮ (ਜਾਂ ਸੁਭਾਅ ਬਦਲਣ) ਨਾਲ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਫ਼ੌਜਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਬਲਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਦੇ ਆਤਮਾ ਵੱਲੋਂ ਕੰਮ ਹੋਣਾ ਸੀ (ਆਇਤਾਂ 6-8³⁸)। ਨਿਕੁਦੇਮਸ ਲਈ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਨਵੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਮਝਣੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਲੱਗੀਆਂ (ਆਇਤਾਂ 4, 10)।

ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਭਾਗ ਦੇ ਬਾਅਦ ਯਿਸੂ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ। ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਆਪਣੇ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਖੰਡਾਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਨਿਕੁਦੇਮਸ ਨਾਲ ਯਿਸੂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਖੁਦਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹਨ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ।³⁹ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤੱਥ ਸਹਿਤ ਕਿ ਯਿਸੂ ‘ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ’ ਜਾਣਾ (ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ) (ਆਇਤ 14) ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨ ਕਰਨਾ ਕਿ ਯਿਸੂ ਹੀ ਮਸੀਹ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 15, 16, 18) ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੱਚਾਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਆਇਤ ਯੂਹੰਨਾ 3:16 ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਈਬਲ ਦੀ ‘ਸੁਨਹਿਰੀ ਆਇਤ’ ਨਾਂਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੁਕਤੀ ਬਾਰੇ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ) ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਖੁਦਾ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਇਕ ਖੂਬਸੂਰਤ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਵਾਕ ਹੈ।

ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚ ਮੁੱਢਲੀ ਸੇਵਕਾਈ⁴⁰ (ਯੂਹੰਨਾ 3:22-36)

ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਪਰਬ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਸ਼ਗਿਰਦ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਸ ਸੇਵਕਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਅੱਠ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਲ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਦੋ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ, ਮਸੀਹ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ‘ਸਮਾਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ!’ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੂਜਾ, ਉਹ ਆਪਣਾ ਰਾਹ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਾਂਗ ‘ਬਪਤਿਸਮਾ’ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ (ਆਇਤ 22)।⁴¹

ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਕਾਮਯਾਬ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ‘ਵੇਖ, ਉਹ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਭ ਲੋਕ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ’ (ਆਇਤ 26)। ਅਗਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ‘ਯਿਸੂ ਯੂਹੰਨਾ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤੇ ਚੇਲੇ ਬਣਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਭਾਵੇਂ ਯਿਸੂ ਆਪੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲੇ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ)’ (4:1, 2)।

ਯਿਸੂ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਖਾਰ ਨਾਲ ਭਰ ਗਏ (ਆਇਤ 26)। ਜਰਨੈਲਾਂ ਦੀ ਖਾਰ ਕਾਰਣ ਜੰਗਾਂ ਹਾਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਖਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ।

ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੇ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਫੇਰ ਤੋਂ ਪਰਖਣ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਕਿ ਯਿਸੂ ਕੌਣ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 27-35)। ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਮਸੀਹਾ ਮੰਨਣ ਦੀ ਲੋੜ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ:⁴² ‘ਜਿਹੜਾ ਪੁੱਤਰ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਦੀਪਕ ਜੀਉਣ ਉਸ ਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੋ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਸੋ ਜੀਉਣ ਨਾ ਵੇਖੇਗਾ ਸਗੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਉਸ ਉੱਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ’ (ਆਇਤ 36)। ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦੀਆਂ ਧਾਰਣਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਦਲ ਬਦਲ ਕਰ ਕੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।⁴³ ਨਿਹਚਾ ਜੋ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਹੀ ਹੈ (ਯਾਕੂਬ

2:20; ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 1:5; 16:26)।

ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਹੋਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਿਆਂ (ਆਇਤਾਂ 28, 29), ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਵਚਨ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉਦਾਰ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ: ‘‘ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਧੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਘਟਾਂ’’ (ਆਇਤ 30)। ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੋ, ਇਕ ਸਮਾਂ ਆਵੇਗਾ ਜਦ ਤੁਹਾਡਾ ਘਟਣਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਦਾ ਤੁਹਾਡੀ ਥਾਂ ਵਧਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਕੋਈ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀ, ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕੇ ਕਿ ‘‘ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਧੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਘਟਾਂ’’ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕੁਝਤਣਾਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਰ

ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ‘‘ਪਰ ਮੈਂ ਕਦੇ ਕੀਤਾ ਨਹੀਂ’’ ਨਵੀਂ ਪਹਿਲ ਕਰਨੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਤਰਕ ਜੇ ਮੰਨਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਕਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੀ ਨਾ ਕਰਦਾ। ਬੱਚਾ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਬੋਲਣਾ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖ ਸਕਦਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਹੀ ਨਾ ਪੁੱਟਦਾ। ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਹੁਨਰ ਨਾ ਸਿੱਖ ਪਾਉਂਦੇ। ਜੇ ਅੱਜ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨਾ ਹੁੰਦੇ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ: ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਨਵਾਂ ਕੰਮ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ!

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਇਸ ਰੂਪਰੇਖਾ ਵਿਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ 5: 1 ਵਾਲਾ ‘‘ਪਰਬ’’ ਪਸਾਰ ਹੀ ਹੈ। ²ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੇ ਕਿ ਉਹ ਯੂਹੰਨਾ ਹੀ ਸੀ, ਕਈ ਕਾਰਣ ਹਨ: (1) ਅਗਲੇ ਵੇਰਵੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਣਗੇ; (2) ਆਪਣਾ ਨਾਂਅ ਨਾ ਦੇਣਾ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਆਦਤ ਸੀ (ਅਗਲੀ ਟਿੱਪਣੀ ਵੇਖੋ); (3) ਜੇ ਉਹ ਯੂਹੰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਸ਼ਗਿਰਦੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਬੁਲਾਹਟ ਦਾ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ³ਸੱਤ ਹੋਰ ਮੌਕਿਆਂ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂਅ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ (ਯੂਹੰਨਾ 13:23; 19:26, 35; 20:2-8; 21:7, 20, 24)। ⁴ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਲਾਉਂਦੇ ਸਨ। ⁵ਇਹ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਰੋਮੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ (ਯੂਹੰਨਾ 20:19 ਤੇ ਅਗਲੀ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ), ਇਸ ਕਰਕੇ ਵਧੇਰੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਂ ਦਸ ਵਜੇ ਸਵੇਰ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ⁶ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੇਖਾਂਗੇ, ਉਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਘੱਟ ਘੱਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਸੀਹ ਬਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ⁷‘‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸੁਰਗਦੂਤਾਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦੇ ਹੋਏ’’ (ਆਇਤ 51) ਦਾ ਯਿਸੂ ਦਾ ਭੇਤ ਭਰਿਆ ਵਾਕ ਜ਼ਾਹਿਰ ਤੌਰ ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਪੌੜੀ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸੀ (ਉਤਪਤ 28:12)। ਆਪਣੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ, ਦਫ਼ਨਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਰਾਹੀਂ ਯਿਸੂ ਨੇ ਸੁਰਗ ਤਕ ਜਾਣ ਲਈ ਮਨੁੱਖਾਂ ਲਈ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ‘‘ਪੌੜੀ’’ ਬਣਨਾ ਸੀ। ⁸ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਾਰਣ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਚੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਚੁਣ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਜੇ. ਡਬਲਯੂ. ਮੈਕਗਰਵੇ ਐਂਡ ਫ਼ਿਲਿੱਪ ਵਾਈ. ਪੈਂਡਲਟਨ ਦ ਫ਼ੋਰਫ਼ੋਲਡ ਗੋਸਪਲ ਆਰ ਏ ਹਾਰਮਨੀ ਆਫ਼ ਦ ਫ਼ੋਰ ਗੋਸਪਲਜ਼ ([ਸਿਸਿਨਾਟੀ: ਸਟੈਂਡਰਡ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1914], 111)। ⁹ਯੂਹੰਨਾ 1:35-51 ਵਿਚ ਪੰਜ ਚੇਲਿਆਂ ਦਾ ਖ਼ਾਸ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਦਾ ਨਾਂਅ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਸੰਭਵ ਹੈ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਲੇਖਕ ਸੀ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਭਾਈ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਛੇ ਚੇਲੇ ਸਨ। ¹⁰ਯਿਸੂ ਅਕਸਰ ਚੇਲੇ ਹੋਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਸੀ (ਲੂਕਾ 14:26, 27, 33; ਯੂਹੰਨਾ 15:8)। ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਕਾਇਮ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਬਦ ‘ਚੇਲੇ’ ਹੀ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 6:1, 2, 7; 9:1)।

¹¹‘ਮਸੀਹ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੌਰਾਨ ਫਲਸਤੀਨ’ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕਾਨਾ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਥਾਂ ਨਾਸਰਤ ਤੋਂ ਚਾਰ ਕੁ ਮੀਲ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਦੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੋਰ ਸਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਾਸਰਤ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਦਸ ਬਾਰਾਂ ਮੀਲ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਸੀ। ¹²‘ਘੜੀ’ ਸ਼ਬਦ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਵਾਰ ਆਇਆ, ਜੋ ਸਲੀਬ ਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਹੈ (ਵੇਖੋ 2:4; 4:21, 23; 5:25, 28; 7:30; 8:20; 12:23, 27; 13:1.) ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੋਅਜ਼ਜ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਛੇਤੀ ਹੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣੇਗਾ। ¹³ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਉੱਥੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ‘ਬੀਬੀ’ ਕਹਿਣਾ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ¹⁴ਅਰਨਸਟ ਓ. ਹਾਊਜ਼ਰ, ‘ਮੇਰੀ, ਮਦਰ ਆਫ ਕ੍ਰਾਈਸਟ’ *ਰੀਡਰ’ਜ਼ ਡਾਈਜੈਸਟ* (ਦਸੰਬਰ 1971): 171. ¹⁵ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਹੋਣ ਲਈ ਉੱਥੇ ਛੇ ਮਟਕੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਮਰਕੁਸ 7:3)। ਯੂਨਾਨੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਮਟਕੇ ਵਿਚ ਦੋ ਤਿੰਨ ਮਣ ਪਾਣੀ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕੋ ਨੌਕ ਭਰਿਆ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 2:7)। ਅੱਜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹਰ ਮਟਕਾ (75 ਤੋਂ 115 ਲੀਟਰ) ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ¹⁶ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੁਆਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਮੈ ਅਤੇ ਛੇ ਹਿੱਸੇ ਪਾਣੀ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੀਂਦਾ ਸੀ। ¹⁷ਉਸ ਮੈ ਵਿਚ ਅਲਕੋਹਲ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਆਇਤ 10 ਦੇ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਸਹੀ ਹੋਣਗੇ। ¹⁸ਭਾਵ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਯੂਨਾਨੀ ਅਨੁਵਾਦ (ਸਪਤਤੀ) ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ¹⁹‘ਮੋਅਜ਼ਜ਼ਿਆਂ’ ਅਤੇ ‘ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ’ ਤੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ‘ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ: ਮਸੀਹ, ਖੁਦਾ ਦਾ ਬੇਟਾ’ ਪਾਠ ਵੇਖੋ। ²⁰‘ਮਸੀਹ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੌਰਾਨ ਫਲਸਤੀਨ’ ਨਕਸ਼ਾ ਵੇਖੋ।

²¹ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਪਤਰਸ ਅਤੇ ਅੰਦ੍ਰਿਆਸ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਫ਼ਰਨਾਹੂਮ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ (ਮਰਕੁਸ 1:21, 29)। ²²ਪਸਾਹ ਦਾ ਪਰਬ ਮਿਸਰ ਤੋਂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ‘ਦੇ ਉੱਪਰੋਂ ਦੀ’ ਲੰਘ ਜਾਣ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦੁਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਬੁਹਿਆਂ ਦੇ ਸੇਰੂਆਂ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਬਾਹੀਆਂ ਉੱਤੇ ਲੇਲੇ ਦਾ ਲਹੂ ਲਾਇਆ ਸੀ (ਕੂਚ 12:1-28)। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ‘ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਪਰਬ’ ਚਾਰਟ ਵੇਖੋ। ²³ਯੂਹੰਨਾ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਪਸਾਹ ਦੇ ਪਰਬਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਲਈ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਆਇਆ ਪਾਠ ‘ਮਸੀਹ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੇਵਕਾਈ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਦੀ ਸੀ?’ ਵੇਖੋ। ²⁴ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਹੈਕਲ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਾ ਮਿਲਾਓ (ਮੱਤੀ 21:12, 13)। ²⁵ਯਹੂਦੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕੂਚ 30:13 ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸਥਾਈ ਤੌਰ ਤੇ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਸੀ। ਮੱਤੀ 17:24-27 ਦੀ ਘਟਨਾ ਇਸ ਜਜ਼ੀਏ ਦੇ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸੀ। ²⁶ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ‘ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਪਰਬ’ ਵਾਲਾ ਚਾਰਟ ਵੇਖੋ। ²⁷‘ਹੈਕਲ’ ਲਈ ਦੋ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਇਕ (*naos*) ਹੈਕਲ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਭਾਗ ਲਈ ਸੀ। ਦੂਜਾ (*hieron*) ਹੈਕਲ ਦੇ ਪੂਰੇ ਅਹਾਤੇ ਲਈ ਸੀ; ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੈਰ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਅਹਾਤਾ ਵੀ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਲਈ, ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਹੈਕਲ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਵੇਖੋ। ²⁸ਇੱਥੇ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਇਆ ਸ਼ਬਦ ‘ਹੈਕਲ’ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ (*naos*) ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੇਖੋ ਟਿੱਪਣੀ 27. ²⁹ਯਿਸੂ ਦੇ ਜਨਮ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਛਿਆਲੀ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ। ਵਾਧੂ ਭਾਗ ਵਿਚ ‘ਮਸੀਹ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ’ ਪਾਠ ਵੇਖੋ। ³⁰ਯਿਸੂ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਬੜਾ ਅਸਰ

ਕੀਤਾ। ਨਬੂਵਤ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਾਰਣ ਮਸੀਹ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੋਇਆ (ਮਰਕੁਸ 14:58)।

³¹ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਇਸ ਵਕਤ ਬਦਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਲਿਖਤ ਵੇਰਵਾ ਮਰਕੁਸ 1:23-28 ਅਤੇ ਲੂਕਾ 4:33-37 ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਦਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਇਕ ਨਵਾਂ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਸੀ। ³²ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਕੁਦੇਮਸ ਮਹਾਂਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 7:45-52)। ³³ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹੀ ਇਕ ਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦ ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਨਿਕੁਦੇਮਸ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ। ³⁴‘ਰੱਬੀ’ ਸਨਮਾਨਤ ਸ਼ਬਦ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਕੁਦੇਮਸ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਯਿਸੂ ਲਈ ਕੀਤੀ। ³⁵KJV ਵਿਚ ‘ਸੱਚ ਸੱਚ’ ਹੈ। ‘ਬਿਲਕੁਲ’ ਅਤੇ ‘ਸੱਚ’ ਸ਼ਬਦ ‘ਆਮੀਨ’ ਲਈ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਇਹ (ਇਵੇਂ) ਹੀ ਹੈ’ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਸ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦਾ ਢੰਗ ਹੈ ਕਿ ‘ਜੇ ਮੈਂ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ!’ ³⁶ਮਸੀਹੀ ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਵੇਂ ਜਨਮ ਤੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਈ ਵਾਰ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 15, 16)। ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ‘ਜਲ ਤੋਂ ਜਨਮ’ (ਆਇਤ 5) ਬਪਤਿਸਮੇ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਵੀ ਯਿਸੂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਤੇ ਸੀ। ³⁷ਪਤਰਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦੁਆਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ‘ਨਵਾਂ ਜਨਮ’ ਹੋਇਆ ਸੀ (ਵੇਖੋ 1 ਪਤਰਸ 1:22, 23)। ³⁸ਯਿਸੂ ਦੀ ਹਵਾ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਖੇਡ ਹੈ: ‘ਹਵਾ’ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਬਦ ‘ਆਤਮਾ’ ਲਈ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਵੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ³⁹ਸਭ ਤੋਂ ਅਸਾਨ ਢੰਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਝਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ NASB ਵਿਚ ਇਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ⁴⁰ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸੇਵਕਾਈ ਵਿਚ, ਯਿਸੂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿਖਾਉਣਾ ਸੀ।

⁴¹ਬਪਤਿਸਮਾ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਤਿਆਰੀ ਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਵੀ ਸੀ। ⁴²ਇਸ ਆਇਤ ਵਿਚ, ਨਿਕੁਦੇਮਸ ਨਾਲ ਯਿਸੂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਾਂਗ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿੱਥੇ ਮੁੱਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿੱਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। NASB ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ⁴³KJV ਵਿਚ ਇਸ ਆਇਤ ਵਿਚ ‘believeth’ ਸ਼ਬਦ ਦੋ ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬੇਹਤਰ ਯੂਨਾਨੀ ਹੱਥਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ।